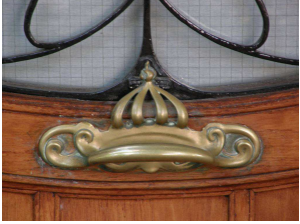

Wandeling Jugendstil Deventer

Naam	Straat	Huisnr	Info
Algemene informatie Jugendstil			<p>Deze en andere beschrijvingen (met wandelkaart) van stadswandelingen in de Hanzesteden vindt u via www.wandelenindeventer.nl. De lengte van de wandeling bedraagt circa 5 kilometer. Beginpunt van de wandeling is NS-station Deventer; het eindpunt is bij de IJssel. Jugendstil komt als bouwstijl op in het begin van de 20e eeuw. Een periode overigens dat de nieuwe bouwstijlen over elkaar heen buitelen. In Deventer zijn verschillende voorbeelden van Jugendstil-panden (of een Weense of Franse variant daarop) te vinden.</p>
0			 <p>We staan aan de buitenzijde voor het station. Met het gezicht naar de binnenstad van Deventer.</p>
Station	Stationsplein	5	<p>Het eerste stationsgebouw van 1864 (Staatsspoor) lag langs de spoorlijn van en naar Zutphen en Zwolle. Het gebouwtje was eenvoudig. Dat was nodig, omdat het snel afgebroken moest kunnen worden als er een oorlog zou dreigen. Vanuit de stad moest er dan een vrij schootsveld zijn: er mochten geen obstakels zijn waar vijanden zich konden verschuilen.</p> <p>Het huidige gebouw is van 1914. Asymmetrische gevels, onderling sterk verschillend en geveldelen aan voorzijde niet op één lijn. Geheel van bouwwerken moest een 'dorp' lijken. De architect was H. Menalda van Schouwenburg. De hoge toren aan de noordzijde is voor de opslag van water voor de stoommachines geweest.</p> <p>Een station werd destijds gewoon in z'n eigen stijl gebouwd, de stationstijl. De perrons moesten overkapt worden. En dat is gebeurd met gietijzeren pilaren waarop het gebogen dak rust. De kiosk bij de trap heeft licht gebogen houten lijsten in de kozijnen. De kiosk zelf wordt geflankeerd door de twee stenen druptrappetjes. Door de ruiten van de entree van het restaurant aan de achterzijde van de kiosk staat op een tussendeur in koper bij de klink het woord 'duwen'. Het gekozen lettertype, sierlijk, zwierig, was in de hoogtijdagen van de Jugendstil haast hun officiële huisstijl. Dit is een ingehouden variant daarvan. Geen Jugendstil, maar wel overeenkomst in materiaalgebruik zien we in de geglazuurde tegeltjes boven de deuren op de perrons. Met opschriften als: wachtkamer 1ste en 2de klasse. We lopen links door de stationshal, onder de geglazuurde bogenreeks door, en gaan naar buiten. Links, in de uitbouw van het station zien we nog 'Rywiëlbewaarplaats' en aan het einde 'Snelgoederen' in tegeltjes boven de deuren. De Jugendstilarchitecten maakten veel gebruik van nieuw ontdekte technieken en moderne materialen, de industriële revolutie net achter de rug immers. Gietijzer, sowieso metaal, glas en geglazuurde tegeltjes; het is wel aardig dat een kunststroming aan het materiaalgebruik alleen al te herkennen valt.</p> <p>Aan de Brinkgreverweg, even verderop, lag het station H.I.J.S.M. (Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij) langs de oost-west spoorlijn.</p>
10			 <p>Loop met het station in de rug links af, over een wandelbrug (vanaf de burg heeft u goed zicht op het station en het park) en steek de kruising over tot aan de volgende kruising. Het pand staat op de rechthoek aan de achterzijde.</p>

Naam	Straat	Huisnr	Info
Hoek Keizerstraat/Op den Keizer 20 	Keizerstraat	62-72	<p>Het pand Op de Keizer 62-72 is niet in typisch Jugendstil. Maar Jugendstil is vaak een toegevoegde kunstvorm in de architectuur. Niet toevallig dat deze versieringen vaak op hoekpanden te vinden zijn; daar zat vroeger of de betere burgerij of de winkels. Dat is gelijk een reden waarom zoveel Jugendstilversieringen verdwenen zijn: de mode veranderde, en de pui veranderde mee. Een pui is alleen de onderkant van een gevel, niet de hele voorzijde. Op dit pand zitten in totaal 18 tegeltableaus boven de ramen. Officieel heet die vorm een boogfries of een boogtrommel. Ze lieten zich bij het schilderen onder meer inspireren door florale en vegetatieve elementen. Florale Jugendstil. Oftewel bloemen, twijgen en ranken. Elke verdieping heeft hier z'n eigen bloem. Aronskelk, waterlelie, echt bloemen waar de schilders mee uit de voeten konden. Helemaal boven staat het jaartal van de versiering vermeld: 1901, tevens bouwjaar van het pand. Ook staan helemaal bovenaan initialen vermeld: H.B.Jr. De opdrachtgever was dhr. H.Bloemendaal. De architect was F. ten Zijthoff. De leggers van het balkon doen ook nog in stijl mee met gegraveerde zonnestraaltjes. Mooi is overigens ook de windvaan op het dak.</p> <p>U gaat op de kruising gezien vanaf het station linksaf.</p>
Pikeursbaan 64 30 	Pikeursbaan	64	<p>Ook hier zijn de halve maantjes boven de ramen van de begane grond en de eerste verdieping versierd met Jugendstiltegeltableaus. Hier zien we ook weer de bloemen. In dit geval de winde en de waterlelie. Het pand is in 1903 gebouwd door de architect A.H.Feberwee. Deze architect heeft onder ook een deel van het St. Jozef-ziekenhuis ontwikkeld.</p> <p>U loopt door en gaat vrijwel direct rechtsaf. Bij de volgende kruising met de Walstraat gaat u weer rechts. Loopt u deze straat dan komt u bij het pand van de VenD.</p>
VenD-linker gedeelte http://www.rondom1900.nl/1900AfbeeldingenNederland5.html 40 	Brink	100	<p>Dit pand is één van de meest sprekende voorbeelden van Jugendstil in Deventer: het pand van V&D, het voormalige Magazijn de Zon. Het grootwinkelgebouw Magazijn de Zon stamt uit 1905 en de opdrachtgever was Vroom & Dreesman. Het staat niet op de rijksmonumentenlijst, maar wel op die van de gemeente. Het pand is gebouwd door de architect F.M.J. Caron, die verspreid door het land meerdere Jugendstilontwerpen op zijn naam heeft staan. Het pand is zeer harmonieus, asymmetrisch opgebouwd. Van boven naar beneden zien we de lichte, op notenbalken lijkende smeedijzeren hekjes langs de uitkragende daklijst. We komen soortgelijke hekjes weer tegen bij de balustrade van de drie balkonnetjes. Siersmeedwerk dat ronde en rechte lijnen combineert. Ze is rijk voorzien van Jugendstilmotieven in het natuursteenwerk en in de balkonhekken en balustrade. Er is vooral invloed merkbaar van de zogenaamde Wiener Sezession ('Sezession', in het Nederlands 'secessie', betekent 'afscheiding', 'het zich los maken van' in dit geval de gevestigde orde van de kunst), een Oostenrijkse variant van de Jugendstil. De zwarte glasplaat met daarin 'Magazijn De Zon', heeft decoraties in goud. De Jugendstil ontleende haar naam aan het door Georg Hirth aan het begin van de eeuw in München uitgegeven tijdschrift 'Jugend'. Het was voor het eerst sinds de 'neo-stijlen' de boventoon voerden, dat er een echt nieuwe stijl ontstond. Typisch voor de Jugendstil zijn de golvende lijnen en de kleurige afwerking van gebouwen, die een fleuriger aanblik kregen door tegeltableaus met gestileerde letters en bloemmotieven. De natuur vormde de voornaamste inspiratiebron.</p> <p>Sla rechtsaf de Korte Bischofstraat in. Bij nummer 35 vindt u het pand.</p>

Naam	Straat	Huisnr	Info
50	Korte Bisschopstraat	35	In het portiek van nummer 35, (naast Bruna) vinden we links en rechts tegeltjes met daarin Jugendstil bloemen. De tegeltjes zitten om en om, er zijn 17 bloemtegeltjes in totaal. Mét reliëf ! De rand erboven, de omlijsting, is voorzien van geometrische motieven. De ruit rechts in het portiek, bloemen in een lijst, is een twijfelgevalletje. Deelt wel het thema van de Jugendstil, maar is mogelijk van recenter datum.
			
			U keert terug richting het pand van de VenD en loop rechtdoor richting de Brink. Midden op het plein vindt u de Wilhelminafontein.
60	Wilhelminafontein	Brink	0
			http://www.deventer.nl/Toerisme/Monumenten/Wilhelminafontein2/Geschiedenis.htm
			
			De Wilhelminafontein is gebouwd ter ere van de aanleg van de riolering in Deventer. Een combinatie van meerdere (neo)stijlen (eclecticisme). De geschubde waterspuwer (heeft wat weg van een schelp- of gordeldier) op de rand van de fontein is een uitzondering. Hij zou passen binnen de Jugendstil vanwege de gebogen, gestileerde lijn en het materiaalgebruik (metaal). De gietijzeren versierselen zijn gemaakt door de Deventer firma Nering Bögel. De fontein is van 1898 en gold als een geschenk van de stad aan koningin Wilhelmina. Op 31 augustus en 1 september 1898 was het groot feest in het land. De 18-jarige prinses Wilhelmina werd koningin van Nederland. Het hoogtepunt van het feest in Deventer was de onthulling van de Wilhelminafontein. Al een paar jaar eerder (in 1893) was er een kleiner feest geweest, vanwege de opening van de waterleiding. De watertoren ten noorden van de stad was gebouwd en de eerste gebouwen in de stad hadden stromend water. Er was in 1893 echter te weinig geld beschikbaar om toen al een fontein te bouwen. Met extra geld lukte het in 1898 dus wel. De dame op de top, dat is de stedenmaagd (verpersoonlijking van een stad in de gedaante van een maagd) en heeft een laurietak vast als symbool van de vrede en op het schild het stadswapen van Deventer. Het bouwsel is ontworpen door de stadsarchitect J. A. Mulock Houwer (Zierikzee 1846 - Groningen 1933). De fontein werd in 1960 afgebroken, omdat ..ja je bedenkt het niet.. het verkeer er hinder van had. Gelukkig is de fontein in 1985 op dezelfde plek herbouwd.
			U loopt rechtdoor en passeert de Waag aan de rechterzijde. Op nummer 64 vindt u het pand de Blauwe Steen (vlak voor kruising rechts, tegenover de "Heks" .
70	Blauwe steen	Brink	64B
			http://www.mevrouwstoop.nl/
			
			Voormalige Gemeente Spaarbank op de hoek van de Brink en de Assenstraat is in 1889 aangekocht door de Gemeente Spaarbank. Een bank overigens, die zeker in de beginperiode, met name de rijke mensen hielp. Men had het pand willen slopen, maar uiteindelijk is het in 1890 gerestaureerd door de stadsbouwmeester Mulock Houwer. De zes schilderijen op de tegeltableaus vertonen enkele Jugendstilkenmerken: zwierig en langgerekt. Het motief klopt ook wel: bladeren, twijgen en druiventrossen. De vier wapens op de onderste twee tegelpartijen zijn van Overijssel, Gelderland, Deventer en een leeg exemplaar. De spreuken Arbeidzaamheid, Spaarzaamheid en Voorzichtigheid staan in contrast met wat de Jugendstil nastreefde: vooruitgang, beweging, het nieuwe. Op de gevel is te lezen dat dit pand 'Den Blawen Stein' heet. Die naam kwam al in 1428 voor.
			U keert terug richting de Waag en gaat de eerste straat (Kleine Overstraat) linksaf. De eerste straat gaat u rechts. Het pand ligt u aan uw linkerhand.

Naam	Straat	Huisnr	Info
Tijdloos	Spijkerboorsteeg	3	In dit achterafstraatje is ook weer Jugendstil te vinden. Niet zozeer een binnen de Jugendstil veelvoorkomende verwijzing naar de natuur, maar wel de gebogen lijnen. Dit was een manier om emotie uit te drukken en kwam naast de architectuur ook voor in de boekdrukkunst, glaswerk, zilver en meubelen.
80			U keert terug en vervolgt de Kleine Overstraat. Bij de eerste kruising treft u restaurant Safak.
Safak	Kleine Overstraat	22	Turks Koerdisch restaurant Safak is gebouwd in 1907 door de architect M.van Harte. Safak staat op de gemeentelijke monumentenlijst. Oorspronkelijk is het gebouwd als winkel/woonhuis voor Wegterholt en Husselman Hofjuwelier. Het bijzondere is dat het pand als geheel in Jugendstil is gebouwd, niet enkel de ornamentjes. Het is een hoekpand, dus we zullen het eerst bekijken vanaf de zijde van de Kleine Overstraat, daar is ook de grote imposante toegangsdeur. Eigenlijk de voormalige toegangsdeur. Hier zijn de ornamentjes geometrisch. De gebruikte materialen zijn: hout, glas, metaal en steen, uiteraard ook baksteen. Het geheel doet sprookjesachtig aan. Vroeger heeft er boven deze deur nog een loggia gezeten, maar de ruit is naar voren geplaatst. De geometrische versieringen van de smeedijzeren hekwerkjes zijn prachtig. De deur rechts doet iets minder uitbundig mee, dat komt, het is een exemplaar uit 1943. De top van het dak heeft links en rechts twee uitsteeksels, als rudimentaire torentjes. Iets dat typerend is voor veel Jugendstilbouwwerken. Boven de ramen zien we dat ze steeds worden getopt door een rijtje rode baksteen. Wat ook typerend is voor Jugendstilarchitectuur, is dat men de belangrijke punten van een gebouw, de dragende punten, accentueerde door natuursteen. Dat had men onder andere gemeen met de architect Berlage. In de Jugendstil werd de verhouding tussen de verschillende onderdelen van de gevel steeds belangrijker als beeldend element. Komen we bij het mooiste gedeelte van het pand: de hoek. Hier spiegelen de gewelfde labrador-platen onder de ramen, fraai met de ramen er boven, die rond zijn aan de bovenzijde. Misschien een klein beetje Moorse invloeden. Zelfs de verticale gedeeltes van de kozijnen vertonen een lichte ronding. De ramen zelf zijn voorzien van hekwerkjes aan de bovenzijde. In de labradorplaten, een soort marmer, zitten nog enkele geometrische motieven. Mooi hier is 't inpandige hoekbalkonnetje, met ingebouwde Jugendstilhekwerkjes. Het sierlijke pilaartje van het balkon gaat vloeiend omhoog in het hoektorentje. Het dak van het torentje is van koper. Tien lagen koper liggen hier dakpansgewijs over elkaar. Bijzonder is bovendien dat de lagen steeds vierkant zijn met afgeronde hoeken.
90			U slaat linksaf en u treft het pand op de hoek van de T-splitsing.
Loes & Reinier International Ceramics	Korte Assenstraat	15	De opdrachtgever voor dit pand was G.A.Wijtenhorst, koopman in ijzerwaren. Het pand is ontworpen in 1901 door de architect J.D. Gantvoort. Dit jaartal is te zien aan de zijkant van het pand. De bouwstijl van het pand is neorenaissance met Jugendstilmotieven. Drie tegeltableaus met florale Jugendstil.
100			U slaat rechtsaf en gaat direct schuin links. Het statige pand treft u op het volgende pleintje.

Naam	Straat	Huisnr	Info
110	Hereeniging Grote Poot	2	<p>De zeer imposante gevel wordt opgeluisterd door een sprekende voorstelling in het tympaan (binnenste deel van de driehoekige fronton bovenin de gevel). Er werd wel gekscherend gezegd dat de sociëteit een slangenkuil was waarin het voor menigeen slecht toeven was. Vandaar dat de Deventer kunstenaar Karoly Szekeres twee cobra's liet toekijken hoe een slang zich in de staart bijt. Binnen de slangencirkel staan de letters S, D en H voor sociëteit De Hereeniging. Een cirkelvormige slang met een staart in de bek was een godsdienstige voorstelling die al bekend was in het oude Egypte. Mythografen zien er een symbool in van de eeuwigheid. In de kunst van de renaissance is de cirkelvormige slang een attribuut van Saturnus, de personificatie van de tijd, en Janus de god van het nieuwe jaar. In de christelijk iconografie is de slang de verpersoonlijking van de duivel. Het fraaie balkonhek van de sociëteit is vervaardigd door ijzergieterij Nering Bögel.</p> <p>De ballotage van nieuwe leden van de sociëteit geschiedde destijds op de middeleeuwse wijze van "afbonen", dat wil zeggen dat tijdens de stemming een gesloten kastje met bovenin een gaatje rondging. Daarin konden witte of zwarte bonen worden geworpen. Een zwarte boon betekende een voor-, een witte boon was een tegenstem.</p>
			<p>U slaat linksaf en loopt schuin over het plein langs de Lebuinuskkerk. U slaat linksaf en bij de eerste kruising treft u langs op de hoek het Proeflokaal.</p>
120	Proeflokaal Nieuwe Markt	4	<p>Dit pand is ontworpen door J.D. Gantvoort. Hij ontwierp vaker gebouwen in Deventer, zowel woonpanden als industriële panden (tabaksfabriek). Wat opvalt is dat het allemaal hoge en statige panden zijn.</p> <p>Dit pand is overigens Art nouveau, een Franse variant van de Jugendstil. Kenmerkend zijn de gele verblendsteen (glimmend, speciale klei en bakproces), de consoles en het smeedijzerwerk.</p>
			<p>U slaat linksaf richting de IJssel. Steek de weg en neem het pontje naar de andere kant van de IJssel. U loopt rechtdoor en bij de rotonde ook rechtdoor. Het pand vindt u direct rechts.</p>
130	Twelloseweg 1 Twelloseweg	1	<p>In dit pand zien we enkele Jugendstil-elementen. In de 'boogtrommel' zien we het jaartal 1900. Dit is midden in de periode van opleving van de Jugendstil.</p> <p>Over een verwijzing naar de natuur gesproken.... We zien vogels en vegetatieve elementen. Het plateau is gemaakt door de Bokhorst, een bekende schilder en glas in lood maker uit Deventer (bv. Glas in lood raam achterzijde Muntentoren en herdenkingsplateau in de Synagoge).</p>
			<p>De leukste weg naar het volgende pand: Terug over de rotonde en sla vervolgens linksaf en ga door het park. Aan de andere kant van het park kunt u de spoorbrug op, sla rechtsaf en ga de andere kant van de brug naar beneden. Sla linksaf richting de Lebuinuskkerk. Op de hoek van de derde weg aan uw linkerhand treft het volgende pand.</p>

Naam	Straat	Huisnr	Info
Twickelostraat 13	Twickelostraat van	13	Het pand heeft in totaal 7 tableau's. We zien een slang, vruchten, een leeuwachtige en veel lange figuratieve lijnen. Het pand is ontworpen door architect Hendrik Hendriks Kramer uit Leeuwarden. Verder ontwierp hij een groot aantal uiteenlopende werken: kerken voor protestantse en doopsgezinde gemeenten, scholen, kantoren, bankgebouwen, landhuizen en woningen.

140

U loopt rechtdoor langs de IJssel. Op nummer 2 en 3 treft de volgende pand. Overigens is nummer 1 ook erg de moeite waard. Van hieruit gaat u rechtdoor en bij de stadsmuur linksaf weer de stad in.

Kapjeswelle 2 en 3	Kapjeswelle	2 en 3	De boogtrommels en -friezen zijn gevuld met florale Jugendstil. Een ontwerp van Deventaar J.D. Gantvoort, die onder andere ook de ontwerper was van de (Jugendstil)-panden op de hoek van Vleeshouwerstraat/Assenstraat en Nieuwe Markt 4. Boven de ramen aan de voorzijde en aan de zijkant van dit pand bevinden zich de handgekleurde tegeltableaus. Het jaar 1899 staat vermeld.
---------------------------	-------------	--------	--

150

Hier eindigt de wandeling. Als u rechtdoor loopt en na de stadsmuur linksaf slaat, heeft voldoende gelegenheden om even na te genieten van deze Jugendstilwandeling.

© www.wandelenindeventer.nl